

PM Övervintrande röd glada – Hedeskoga i Ystads kommun

På uppdrag av:

Orrön Energy Sweden AB
Kontaktperson: Richard Söderlund
Richard.soderlund@orron.com

Uppdraget:

Projektledare: Emil Lundahl
Författare: Samuel Keith
Fältarbete: Samuel Keith & Emil Lundahl
Kvalitetssäkring: Arvid Löf
Callunas interna projektkod: JPN0074

Calluna AB:

Linköpings slott
582 28 Linköping
Org.nr: 556575-0675
Växel: +46 13-12 25 75
www.calluna.se

Rapporten citeras enligt följande: Keith, S. (2025). PM: Övervintrande röd glada – Hedeskoga i Ystads kommun 2025 © Calluna AB om inget annat anges.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
1.1 Uppdrag och syfte	4
1.2 Utredningsområdet	4
Metod och genomförande	6
Resultat	6
Diskussion	9
Referenser	9

Sammanfattning

Miljökonsultföretaget Calluna AB har 2024 på uppdrag av Orrön Energy Sweden AB utfört en inventering av övervintrande röd glada vid Hedeskoga i Ystads kommun. Inventeringsresultatet ska tillsammans med Callunas rovfågelinventering 2024 utgöra underlag för en pågående artskyddsutredning vid Hedeskoga.

Utredningsområdet består av ett vidsträckt och svagt kuperat jordbrukslandskap som är karakteristiskt för denna del av Skåne. De två vindkraftverken vid Hedeskoga angränsar till en avfallsanläggning och en grustäkt med tillhörande dammar och vattenfyllda brott. Naturreservatet Bjersjöholms ädellövskog (ett utpekad Natura 2000-område) innefattas av utredningsområdet. Närmsta större sjö är Krageholmssjön 2,5 kilometer norrut.

Fältinventeringen utfördes under totalt fyra dagar spridd under perioden 5 december 2024 – 13 januari 2025, tre dagar med enkelbemanning och en dag med dubbelbemanning. Inventeringen bestod av två moment, aktiv spaning efter födosökande glador samt eftersök av boplatser inom Bjersjöholms ädellövskog.

Inventeringsresultatet visar på att det inte förekommer någon förhöjd aktivitet av röd glada inom utredningsområdet jämfört med omkringliggande landskap, och att det inte heller finns någon etablerad övernattningsplats för arten vid Bjersjöholms ädellövskog. Utöver den boplatser som är känd sedan tidigare inventering, hittades ett till bo tillhörande röd glada. Boplatsernas positioner redovisas i en separat sekretessbelagd version av rapporten.

Ystads avfallsanläggning är ett attraktivt födosöksområde för röd glada men nyttjas av endast ett lågt antal individer. Det var uppenbart att gladorna i det större landskapet runt omkring utredningsområdet drogs till ett område norr om Hedeskoga, vid Harabacken och Krageholmssjön. Röd glada födosöker i detta område frekvent och i höga antal. Det anses även vara en etablerad övernattningsplats för arten vid skogen söder om Krageholmssjön.

Inledning

1.1 Uppdrag och syfte

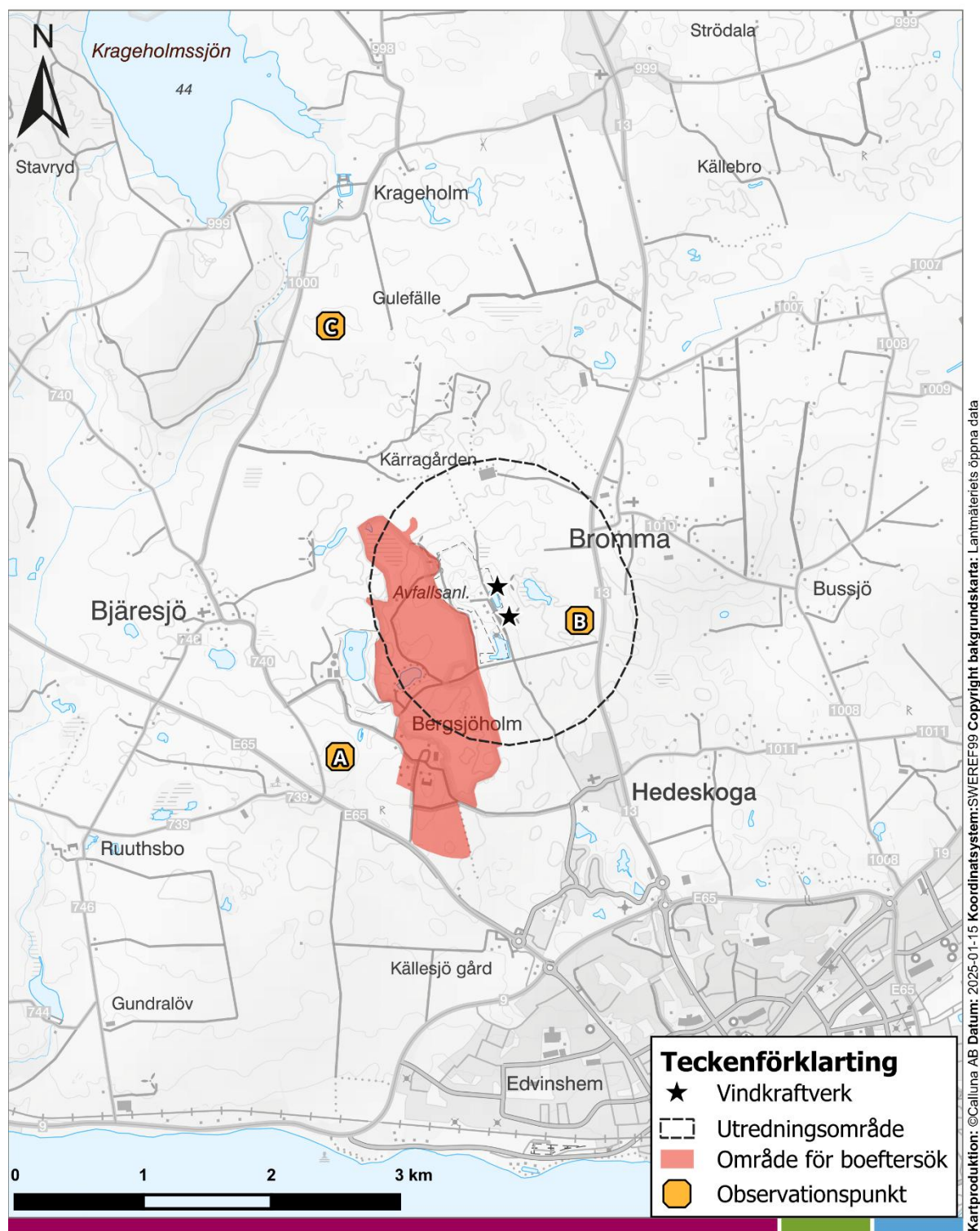
Miljökonsultföretaget Calluna AB har 2024 på uppdrag av Orrön Energy Sweden AB utfört en inventering av övervintrande röd glada vid Hedeskoga i Ystads kommun. Inventeringsresultatet ska tillsammans med Callunas rovfågelinventering 2024 (Keith 2024) utgöra underlag för den pågående artskyddsutredning vid Hedeskoga. Bakgrunden till utredningen är att beställaren planerar att söka nytt tillstånd för den pågående verksamheten gällande två vindkraftverk. Inventeringen syftar till att dokumentera röd gladas dominerande rörelsemönster inom utredningsområdet under vintern samt att eftersöka eventuella boplatser.

1.2 Utredningsområdet

Vindkraftsprojekt Hedeskoga är beläget i Ystads kommun, Skåne län. Närmaste större ort är Ystad som ligger omkring 2,5 kilometer söder om vindkraftsverken. Utredningsområdet för inventeringen utgörs av en buffertzona om en kilometer omkring de två befintliga vindkraftverken. Eftersök av boplatser ägde rum inom ett område som under rovfågelinventering 2024 pekades ut som att kunna hysa röd glada häckning (se kartan i figur 2). Till stora delar består utredningsområdet av ett vidsträckt och svagt kuperat jordbrukslandskap som är karakteristiskt för denna del av Skåne. Centralt inom utredningsområdet står de två vindkraftverken. Intill ligger en avfallsanläggning och en grustäkt med tillhörande dammar och vattenfyllda brott. Naturreservatet Bjersjöholms ädellövskog (ett utpekat Natura 2000-område) innefattas av utredningsområdet. Naturreservatet karakteriseras av stora lövträd med främst bok och ek med rikligt inslag av död ved. Skogen har en lång kontinuitet (med bokar som kan vara över 250 år gamla) vilket ligger till grund för dagens höga naturvärden. Närmsta större sjö är Krageholmssjön 2,5 kilometer norrut. Ytterligare ett antal vindkraftverk står inom eller precis utanför utredningsområdet. Två av dessa tillhör även dem projekt Hedeskoga och ligger i nordvästra kanten av avfallsanläggningen, två verk ligger väster om Hedeskoga tillhörande projekt Bjäresjö och sex verk ligger precis norr om Ruuthsbo-Kärrgården.

Figur 1. Bilden visar delar av utredningsområdet inkluderande avfallsanläggningen och naturreservatet vid Bjersjöholms ädellövskog. De två aktuella vindkraftverk är inringat i rött.

Figur 2. Kartan visar en översikt över utredningsområdets geografiska läge i förhållande till Ystad och utredningsområdets avgränsning runt de befintliga vindkraftverken.

Metod och genomförande

Fältinventeringen utfördes under totalt fyra dagar spridd under perioden 5 december 2024 – 13 januari 2025, tre dagar med enkelbemanning och en dag med dubbelbemanning. Inventeringen gjordes av två erfarna fågelinventerare från Calluna AB, Samuel Keith och Emil Lundahl.

Tidpunkten för inventeringen valdes för att bäst kunna dokumentera antalet röda glador som övervintrar i området. Övervintrande glador samlas ofta vid platser där det finns pålitliga födoresurser såsom vid soptippar, åtlar eller andra matningar. Arten har även vanan att ha etablerade övernattningsplatser under vintermånaderna. På sådana platser kan ett antal individer ta nattkvist i ett och samma träd, eller träddunge (Skånes Nordöstra Ornitologiska förening, 2021).

För att övervaka flygrörelserna skedde aktiv spaning från tre olika observationspunkter varifrån utredningsområdet och omkringliggande terräng kunde överblickas. Inventeringspassen påbörjades under morgonen och pågick tills skymningen vilket gjorde det möjligt att observera glador som eventuellt skulle ta nattkvist i utredningsområdet. Inventerarna noterade de dominerande rörelsemönstren under dagen samt uppskattade antalet röda glador som hade observerats.

Eftersök av boplatser genomfördes inom ett skogsområde som under rovfågelinventeringen 2024 identifierades som att potentiellt kunna hysa fler röd glada häckningar. Området genomsöktes till fots av en inventerare i början av december. Vid denna tid på året har träden tappat samtliga löv vilket underlättar för en okulär besiktning av trädskiktet. Vid påträffade risbon noterade inventeraren olika karaktär som storlek, byggform, grovlek och val av bomaterial som skulle kunna styrka en bedömning.

Väderförhållandena vid inventering var goda eller mycket goda för inventering av rovfågel, med friska vindar och god sikt.

Resultat

5 december 2024
<i>Kl 10:00 – 15:45. Mulet, måttlig vind, 5°C (Samuel Keith)</i>
Förmiddagen tillbringades till eftersök av bo. Ett nytt bo av röd glada upptäcktes. Boet fanns på en plats där ett varnande röd glada par observerades tidigare under sommaren och bedömts ha använts av röd glada i år. Ett par andra risbon hittades men bedömdes utifrån utseende och karaktär av bomaterialet att sannolikt tillhöra ormvråk eller duvhök. Under förmiddagen observerades mellan tre-fem röda glador födosökande på låg höjd i direkt närhet av avfallsanläggningen och vindkraftverken. På eftermiddagen skedde aktiv spaning från observationspunkt A mellan kl 13:00-15:30. Totalt tre röda glador observerades födosökande på låg höjd över avfallsanläggningen. Under senare eftermiddagen mot skymningen observerades cirka 20 röda glador kretsande lågt över skogen vid Krageholmssjön samt 15 röda glador rastande i eller kretsande lågt över skogsdungen vid Harabacken (se figur 3 och 4). Inga röda glador observerades ta nattkvist vid Bjersjöholms ädellövskog.
12 december 2024

Kl 09:30 – 15:45. Klart till mulet, lätt vind, 0°C

(Samuel Keith)

Aktiv spaning under förmiddagen från observationspunkt B öster om vindkraftverken med utmärkt uppsikt över avfallsanläggningen och omgivande åkermark. Högst **tre röda glador** observerades födosökande över avfallsanläggningen. Gladorna växlande mellan att rasta i träd ut på åkermarken öster om de två vindkraftverken och att göra korta flygturer lågt över avfallsanläggningen.

På eftermiddagen bevakades flygaktiviteten från observationspunkt A. Aktivitet av födosökande röda glador inom utredningsområdet var allmänt lågt, **högst tre olika individer** observerades samtidigt. Mot skymningen kunde åtminstone **sex röda glador ses ta nattkvist** i skogsdungen vid Harabacken och lika många individer ses samtidigt lågt flygande över skogen söder om Krageholmssjön. **Inga röda glador** observerades ta nattkvist vid Bjersjöholms ädellövskog.

20 december 2024

Kl 09:15 – 16:00. Klart, frisk vind, 4°C

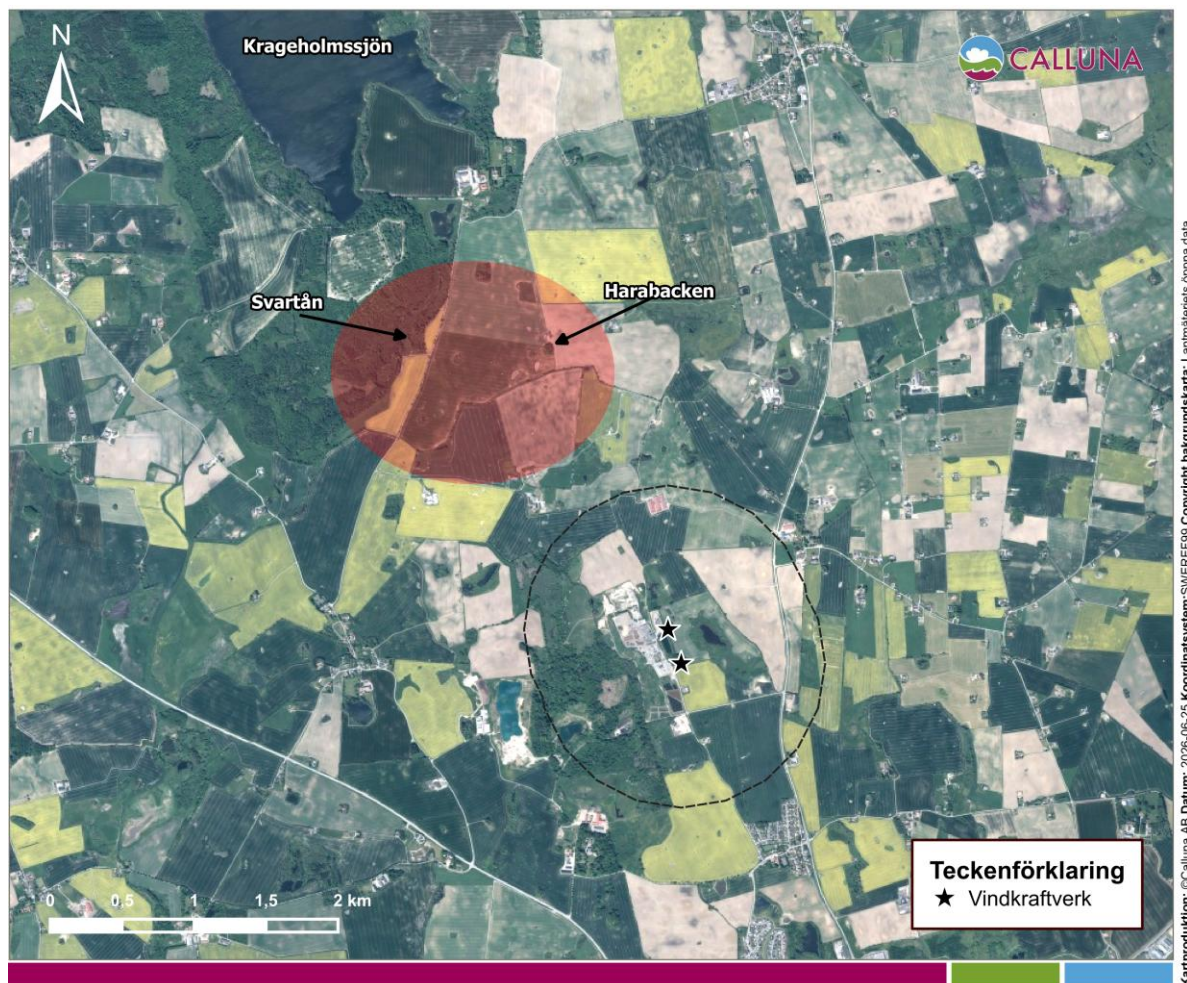
Två inventerare spanade från observationspunkt A under förmiddagen. Högst **fem röda glador** observerades födosökande inom utredningsområdet. Från kl 14:00 står en inventerare kvar vid observationspunkt A och den andra flyttar till observationspunkt B. Mot skymningen var aktivitet av röd glada centralt inom utredningsområdet mycket låg, **endast två röda glador** rörde sig över avfallsanläggningen och **ingen röd glada** observerades ta nattkvist där. Från observationspunkt A observerades ett **högt antal röda glador (40–45)** ovanför skogsområdet vid Krageholmssjön men ingen tydlig observation av röd glada som tog nattkvist vid Harabacken.

13 januari 2025

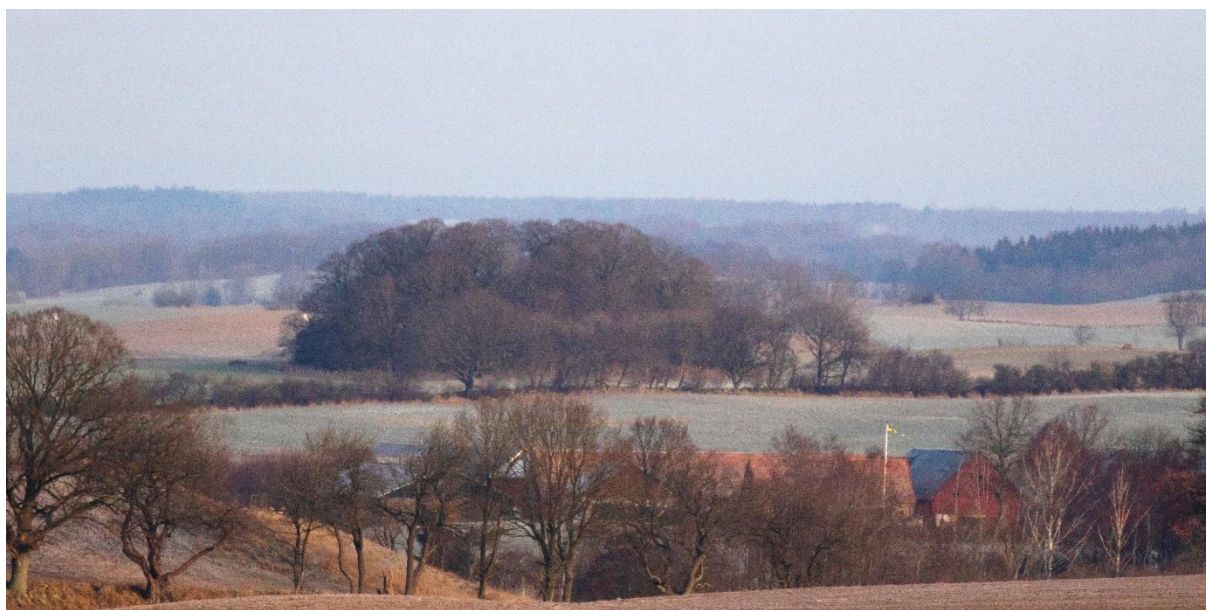
Kl 09:30 – 15:30. Mulet, frisk vind, -4°C

(Samuel Keith)

Under förmiddagen spanade inventeraren från observationspunkt A. **Endast tre röda glador** observerades födosöka över avfallsanläggningen eller i andra delar av utredningsområdet. Däremot observerades **ett högt antal (26) röda glador** vid Harabacken. Under eftermiddagen fram tills kl 15:30 bemannades observationspunkt C. Därifrån kunde det observeras att röd gladorna koncentrerades sig över skogsdungen vid Harabacken där det hade ställts fram jaktrester och viltföda. Under sen eftermiddag mot skymningen observerades ett tydligt mönster att gladorna förflyttade sig väster ut mot Svartån och skogen söder om Krageholmssjön. **Inga glador** observerades ta nattkvist eller uppehåller sig ovanför Bjersjöholms ädellövskog vid skymningen.

Figur 3. Kartan visar ett område norr om utredningsområdet där en förhöjd aktivitet av röd glada observerades under vintern (markerat i rött). De två boplatsernas positioner redovisas i en separat sekretessbelagd version av rapporten.

Figur 4. Harabacken, centralt i bild, är en åkerholme klädd med stora lövträd där det vid flera tillfällen observerades ett större antal födosökande röda glador.

Diskussion

Inventeringsresultatet visar på att det inte förekommer någon förhöjd aktivitet av röd glada inom utredningsområdet jämfört med omkringliggande landskap, och att det inte heller finns någon etablerad övernattningsplats för arten vid Bjersjöholms ädellövskog.

Ystads avfallsanläggning är ett attraktivt födosöksområde för röd glada. **Glador födosöker vid avfallsanläggningen frekvent men i låga antal.** Som högst har fem individer observerats vid samma tillfälle. Röda glador som flyger in över avfallsanläggningen fortsätter ofta på en längre flygtur som tar sig ut över omgivande åkermark och även längre norr ut mot Krageholm eller i annan riktning. **Röd glada observerades tillfälligt rasta i träd vid Bjersjöholms ädellövskog men observerades aldrig ta nattkvist där.** Inte heller observerades röda glador kretsa ovanför Bjersjöholm i skymningen.

Observationspunkterna vid inventeringen har gett så pass bra uppsikt över omkringliggande landskap att rörelsemönster för röd glada har kunnat observeras även utanför utredningsområdet. Det är uppenbart att Harabacken och skogen söder om Krageholmssjön är väl etablerade födosöks- och övernattningsplatser för arten. **Dessa områden besöker röd glada frekvent och i höga antal, ofta om 15–20 individer eller fler.** Glador som uppehåller sig i detta område flyger mer sällan söderut in över avfallsanläggningen.

Totalt har två boplatser av röd glada hittats. Den ena upptäcktes redan sommaren 2024 (Keith, 2024) och den andra hittades vid besök den 5 december på en plats där varnande röd glada hördes tidigare i juli. Övriga risbon som påträffades under inventeringen bedöms, utifrån storlek, form, placering och val av bomaterial, att sannolikt tillhöra någon annan rovfågel, till exempel ormvråk/duvhök eller att inte längre vara i bruk.

Referenser

Keith, S. (2024). Inventering av rovfåglar - Hedeskoga i Ystads kommun, 2024. Calluna AB.

Nordöstra Skånes Ornitologiska förening (2022). *Rödgladainventering, Inventering i Nordöstra Skåne sedan år 2009*. <https://www.spoven.com/index.php/inventeringar/rodgladeinventering>